

Inhoud

Inleiding 7

1. De idealistische literatuuropvatting 11

De roman omstreeks 1880 11

De literaire kritiek omstreeks 1880 14

Verschuivingen in het proza 16

2. De theorie van het naturalisme 19

Emants 19

Zola 23

Netscher 27

Van Deyssel 29

Cooplandt 34

Couperus 35

Conclusie 36

3. De kenmerken van de Nederlandse naturalistische roman 39

Drie romans uit 1888 39

De kenmerken 49

Afwijkingen van het gegeven model 72

4. De schoonheid van de ellende 81

Coenens Zondagsrust 82

Heijermans' Diamantstad 87

Slotopmerkingen 93

5. De dood van het naturalisme 95

Inleiding 95

Na het naturalisme 96

Intermezzo: Knuvelde 100

Een systeem? 101

6. De naturalistische roman en de laatnegentiende-eeuwse
maatschappij 105

Inleiding 105

De schrijvers 108

De romans 111

De lezers 117

Besluit 120

Noten 125

Bibliografie 142

Personenregister 151

Personenregister

Aletrino, A., 50, 78, 86, 107, 113, 122

Ammers-Küller, J. van, 102

Asselbergs, W.J.M.A., 8, 108

Auerbach, E., 82

Balzac, H. de, 19, 23, 25, 34, 35, 123

Bernard, C., 23, 24, 27, 55

Blaman, A., 117

Blok, A., 9

Booven, H. van, 102

Borel, H., 99

Boudier-Bakker, I., 102, 119

Bourget, P., 34, 38

Braak, M. ter, 115

Brahms, J., 50

Brink, J. ten, 11, 13, 15, 16, 18 e.v., 25, 35, 108

Brooshooft, P., 13

Bruggen, C.J.A. van, 102

Brusse, M.J., 102

Busken Huet, C., 24, 71

Carmiggelt, S., 64

Caze, R., 34

Coenen, F., 10, 50, 51, 54, 59, 61, 66, 70, 71, 76, 80, 82-87, 101, 107
e.v., 118

Cooplandt, A., *zie* Prins, Arij

Couperus, L., 19, 35-36, 37, 39-49, 53, 56, 62, 72, 97 e.v., 102 e.v.,
107, 108, 115, 118, 124

Cremer, J.J., 66, 72

Dante, 29

Daudet, A., 20, 33, 34
Daum, P.A., (Maurits), 17, 18, 54, 72-75
Desprez, L., 34
Deugd, C. de, 97, 98, 101
Deyssel, L. van, 11, 16, 19, 22, 28, 29-34, 36, 37, 39-49, 57, 60 e.v.,
65, 66, 75, 85, 91 e.v., 95 e.v., 108, 112, 114, 115, 118, 123, 124
Dickens, C., 15
Diepenbrock, A., 87, 110
Doorenbos, W., 108

Eckeren, G. van, 102
Eeden, F. van, 60, 77, 78, 115, 120
Elias, N., 117, 121
Elsschot, W., 64
Emants, M., 10, 11, 16, 17, 19-22, 26, 37, 38, 39-49, 54, 59, 65, 67
e.v., 72, 80, 94, 95, 97, 98, 105, 107, 108, 113 e.v., 118, 122
Emants-Verniers van der Loeff, E., *zie* Nessuno
Erens, F., 119
Everts, J., 50, 51, 65

Fèvre, H., 34
Flaubert, G., 20, 25, 26, 35, 67, 68, 109
Freud, S., 112

Goedegebuure, J., 98
Gogh-Kaulbach, A. van, 102
Goldman, L., 111
Gomperts, H.A., 105, 107
Goncourt, E. de, 34, 37, 81, 82, 87, 93, 122
Concourt, J. de, 37, 81, 82, 87, 93, 122
Gorter, H., 22, 37, 106 e.v., 111, 112
Goudsmit, S., 102
Graaf, J. de, 8, 44, 97, 122
Groeningen, A.P. van, 50, 55, 60, 109

Haan, J. de, 61, 63, 65, 98, 99, 103
Hartog, H., 122

Haspels, G.F., 102
Havelock Ellis, H., 114
Heijermans, H., 51, 53, 65, 79, 87-93, 94, 108
Hirschfeld, M., 114
Homerus, 22, 37
Hopman, F., 102
Hugo, V., 31
Hulzen, G. van, 57, 85, 102
Huygens, G.W., 117
Huysmans, J.-K., 34, 37

Jaarsma, D.Th., 102
Jansonius, F., 65
Jelgersma, G., 112
Jong van Beek en Donk, C. de, 79
Joyce, J., 65

Kloek, J.J., 96
Kloos, W., 38, 47, 91, 108
Knuvelde, G.P.M., 7, 8, 78, 100-101, 121, 124
Krafft-Ebing, R., 114
Kunne-Ibsch, E., 99, 100

Lawrence, D.H., 61
Leeuw, A. van der, 96, 101
Leeuwen, W.L.M.E. van, 102, 103
Lemonnier, C., 34
Lodewick, H.J.M.F., 124

Mahal, G., 122, 123
Martino, P., 122
Maupassant, G. de, 24, 34, 61, 109
Maurik, J. van, 62, 72, 100
Maurits, *zie* Daum, P.A.
Meere, J.H., 31
Meester, J. de, 49, 50, 55, 59, 62, 65, 67, 78, 118, 119
Melati van Java, 100

Muller, P.N., 106, 107
Multatuli, 123

Naeff, T., 102

Nessuno (E. Emants-Verniers van der Loeff), 17

Netscher, F., 11, 16, 18, 19, 27-28, 29 e.v., 34 e.v., 52, 55, 62, 95, 108,
114, 122

Nieuwenhuys, R., 73

Nordau, M., 112

Nouhuys, W.G. van, 70, 94, 103, 123

Oliveira, E. d', 48, 68, 92

Oordt, A. van, 101

Oudshoorn, J. van, 97

Ouida, 35

Perk, J., 108

Piere, J. de, 48

Prins, A., (A. Cooplandt), 16, 18, 19, 34-35, 37, 38, 57, 95, 98, 99,
103, 122

Querido, Is., 62, 63, 78, 79, 114

Rembrandt, 31

Reve, G. (K. van het), 117

Rittier, E., 22

Robbe-Grillet, A., 111

Robbers, H., 51, 58, 61, 62, 65, 76 e.v., 102, 119

Romein, A., 105, 107

Romein, J., 105, 107, 114

Rubens, P.P., 31

Salomons, A., 102

Santen Kolff, J. van, 16

Schendel, A. van, 99 e.v.

Schmitz, P.F., 95

Schnitzler, A., 113

Schücking, L.L., 117
 Shakespeare, W., 22, 37
 Shelley, P.B., 106
 Slothouwer, G., 32
 Smeding, A., 102
 Stendhal, 34, 35, 37, 123
 Stratenus, L., 100
 Stuiveling, G., 7, 8, 32, 100, 105, 107
 Stuijvenberg, J.H. van, 107

 Taine, H.A., 19, 20, 37, 55
 Tak van Poortvliet, J.P.R., 114, 117
 Tijn, Th. van, 107
 Toergenjew, I. S., 20 e.v., 26, 37, 68, 71
 Tolstoj, L.N., 36, 37

 Uri, S.P., 96, 97

 Verhaar, H., 48, 98
 Verwey, A., 98, 108
 Vosmeer de Spie, 54, 62, 65
 Vreckem, P.H.S. van, 122

 Wagner, R., 16, 77
 Warren, A., 95, 96
 Wellek, R., 95, 96
 Wessem, C. van, 102
 Wittgenstein, L., 9

 Zernike, E., 102
 Zola, E., 15, 16, 19, 20, 22, 23-27, 28 e.v., 49, 55, 57, 59, 67, 72, 73,
 77, 82, 85, 96, 109, 110, 120, 123